

Samfundsmæssig deltagelse blandt tidligere efterskoleelever

Efterskoleforeningen

Rapport

April 2016

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING	2
2.	HOVEDRESULTATER	4
2.1	Social forbundethed	4
2.2	Tillid	4
2.3	Samfundsmæssig deltagelse	5
3.	ANALYSE	6
3.1	Social forbundethed	6
3.2	Tillid	10
3.2.1	Generel tillid	10
3.2.2	Specifik tillid	13
3.2.3	Institutionel tillid	14
3.3	Deltagelse i samfundet	17
3.3.1	Interesse i samfundsforhold	17
3.3.2	Konventionelle deltagelsesformer	20
3.3.3	Ukonventionelle deltagelsesformer	24
3.3.4	Politisk orientering	25
4.	LITTERATUR	26
5.	METODE	27

1. INDLEDNING

Epinion har gennemført en undersøgelse for Efterskoleforeningen af, hvordan et efterskoleophold påvirker unges samfundsmæssige deltagelse senere i livet? Formålet har været at bidrage til at belyse den samfundsmæssige værdi af den del af efterskolens formål, som handler om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Det overordnede problemstilling, som undersøgelsen skal besvare er:

Bidrager efterskolen til varigt at øge unges deltagelse i samfundet?

Problemstillingen er operationaliseret i tre undersøgelsesspørgsmål om social forbundethed, tillid og deltagelse:

- Har unge, som har gået på efterskole, stærkere sociale relationer/øget følelse af **forbundethed** end andre?
- Har unge, som har gået på efterskole, højere generel, specifik og institutionel **tillid** end andre?
- **Deltager** unge, som har gået på efterskole, mere i samfundsmæssige sammenhænge end andre?

Undersøgelsen bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt en gruppe af unge, som har været på efterskole (indsatsgruppe), og en gruppe af unge, der ikke har været på efterskole (kontrolgruppe). Det undersøges, hvorvidt der er forskel mellem besvarelserne fra disse to målgrupper, når man tager højde for social baggrund og andre relevante faktorer. Dataindsamlingen er gennemført af Danmarks Statistik. De unge deltager i undersøgelsen fem år efter, at de har afsluttet grundskolen. Med dette tidsperspektiv er det muligt at undersøge, om efterskoleopholdet varigt har påvirket de unge sammenlignet med kontrolgruppen. Målingen af social forbundethed, tillid og samfundsmæssig deltagelse er baseret på anerkendte validerede mål.

Om Efterskoleforeningen

Efterskoleforeningen repræsenterer 248 efterskoler i Danmark, som er godkendt til tilskud af Undervisningsministeriet efter lov om efterskoler. 6 ud af de 248 efterskoler ligger i større byer. De resterende efterskoler ligger i mindre byer eller landområder. I 2015 startede i alt 28.560 unge på en efterskole.

Efterskolerne har udspring i det Grundtvig-koldske skole- og menneskesyn og kan dateres tilbage til midten af 1800-tallet. Ligesom frie grundskoler, udspringer efterskolernes frihed af grundlovens § 76, hvorefter forældre har ret til at vælge et værdi- og holdningsbaseret undervisningstilbud til deres barn.

Efterskolerne er vidt forskellige i deres pædagogiske tilgang, emnemæssige fokus og idehistoriske baggrund. En efterskole er iflg. loven en fri kostskole, der skal: "[...] tilbyde undervisning og samvær på kurser, hvis hovedsigte er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. [...] Undervisningen skal have en bred almen karakter. Enkelte fag eller faggrupper kan have en fremtrædende

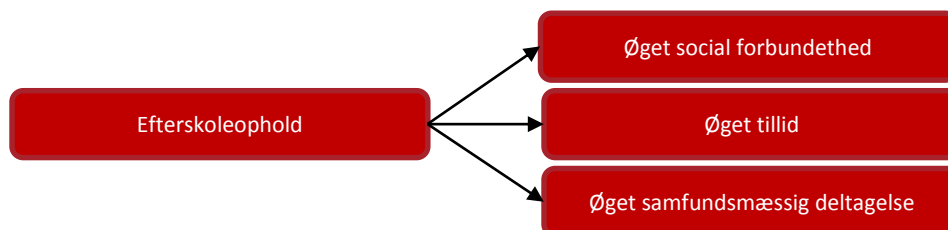
plads, men aldrig på bekostning af det almene.” Videre skal efterskolerne tilbyde unge elever: ”kurser [...] med henblik på elevernes hele menneskelige udvikling og modning samt deres almene opdragelse og uddannelse.”

Teoretisk ramme

Den overordnede teoretiske ramme for undersøgelsen er begrebet social kapital¹, som er afgørende for et samfunds sammenhængskraft (Putnam et al. 2012, Tinggaard Svendsen, 2014 m.fl.). Social kapital er et interessant begreb at belyse i forbindelse med betydningen af et efterskoleophold. Efterskolerne er generelt meget forskellige i deres tilgang, men de har kostskoleformen og blandingen af undervisning og samvær tilfælles. De unge, der starter på et efterskoleophold, integreres i en ny og anderledes skolekontekst, som kombinerer skolegang med andre former for samvær mellem de unge såvel som lærere (Damvad 2012). Dette danner grundlag for en række forskellige fællesskaber, der skaber en unik ramme for dannelsen af venskaber, der blandt andet udvikler omsorg og ansvarlighed. I forhold til social kapital, er der således gode argumenter for, at et efterskoleophold bidrager til øget tillid, social forbundethed og samfundsmæssig deltagelse i kraft af det fællesskab, der opstår på skolen. I denne sammenhæng er det også interessant at belyse, hvorvidt den sociale kapital, der opstår i løbet af et efterskoleophold, sætter spor hos den enkelte senere i livet.

Med udgangspunkt i denne teoretiske ramme er der opstillet en række hypoteser, som testes i spørgeskemaundersøgelsen.

Figur 1. Illustration af hypoteser

Disse hypoteser belyses i rapporten gennem frekvensfordelinger og statistisk regression. Der kontrolleres for om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl, alder og køn.

Undersøgelsens hovedresultater præsenteres i kapitel 2. Derefter følger kapitel 3 som uddyber analysen af efterskolens betydning for social forbundethed, tillid og samfundsmæssig deltagelse. Kapitel 4 indeholder en litteraturliste og kapitel 5 en metodebeskrivelse.

¹ Se bilag for en nærmere redegørelse af social kapital

2. HOVEDRESULTATER

Analysen viser, at efterskolen især bidrager til at øge unges tillid og deltagelse i samfundet.

I forhold til social forbundethed, dvs. styrken af ens netværk og relationer, spiller efterskolen især en rolle for mænd. Undersøgelsen viser, at mænd, der har gået på efterskole, er bedre socialt forbundne, end mænd, der ikke har gået på efterskole. For kvinder er der ingen statistisk signifikant forskel.

Unge, der har været på efterskole har en højere grad af generel og specifik tillid til deres medmennesker, end unge, der ikke har været på efterskole. De oplever i højere grad, at andre i udgangspunktet er til at stole på, og de stoler i højere grad på mennesker, de ikke har mødt før.

Unge, som har været på efterskole, er også mere aktive i foreningslivet sammenlignet med personer, som ikke har været på efterskole. Det gælder både i forhold til medlemsskab af foreninger og frivilligt arbejde. De unge, som har været på efterskole, er i gennemsnit medlem af flere foreninger og de arbejder frivilligt i højere grad end andre. Resultatet er særligt udtalt for sportsforeninger samt kulturelle og religiøse foreninger.

På de øvrige temaer i analysen, som fx graden af tillid til institutioner og interessen for samfundsforhold generelt, viser analysen ikke nogen forskel på tidligere efterskoleelever og andre.

2.1 SOCIAL FORBUNDETHED

Social forbundethed handler om ensomhed, støtte i netværk, ekskludering og kontakt til venner. Analysen viser, at et efterskoleophold særligt har en positiv betydning for mænds sociale forbundethed.

Analysen viser, at:

- Mænd, som tidligere har haft et efterskoleophold, har et højere niveau af social forbundethed end mænd, der ikke har gået på efterskole.
- Blandt tidligere efterskoleelever har 85 pct. i større eller mindre grad kontakt med deres tidligere klassekammerater. Dette gør sig gældende for 80 pct. af de unge, som ikke har haft et efterskoleophold. Det er dog særligt dem der har været i 10. klasse, som har kontakt til deres tidligere klassekammerater, og det gælder uanset, om man har gået på efterskole eller ej.

2.2 TILLID

Analysen viser, at et efterskoleophold har en positiv betydning for unges tillid til andre senere i livet.

Analysen viser, at:

- Et efterskoleophold har en positiv betydning for niveauet af **generel tillid** senere i livet.

- Den større generelle tillid kommer til udtryk ved, at unge som har været på et efterskoleophold i højere grad oplever, at de fleste mennesker er til at stole på og vil være reelle.
- Et efterskoleophold har en positiv betydning for niveauet af **specifik tillid** senere i livet.
  - 56 pct. af de tidligere efterskoleelever giver udtryk for, at de stoler på mennesker, første gang de møder dem, mens 41 pct. i kontrolgruppen giver udtryk for det samme.
  - 61 pct. af de tidligere efterskoleelever giver udtryk for, at de stoler på mennesker med en anden nationalitet, mens 52 pct. i kontrolgruppen giver udtryk for det samme.
  - 59 pct. af de tidligere efterskoleelever giver udtryk for, at de stoler på mennesker med en anden religion, mens 52 pct. i kontrolgruppen giver udtryk for det samme.
- Et efterskoleophold har ikke betydning for niveauet af **institutionel tillid**. Tilliden til folketin- get, regeringen, domstolene og politiet varierer således ikke mellem unge i forhold til om de har været på efterskole eller ej.

2.3 SAMFUNDSMÆSSIG DELTAGELSE

I undersøgelsen har vi spurgt ind til de unges deltagelse i samfundet ved hjælp af spørgsmål om interesse for samfundsforhold, brug af forskellige deltagelsesformer og politisk orientering. Deltagelsen i foreningslivet er helt centralt, og det er bl.a. her at de tidligere efterskoleelever skiller sig ud positivt, ikke mindst i forhold til frivilligt arbejde.

Analysen viser, at:

- Tidligere efterskoleelever er **i højere grad medlem og/eller aktive i foreninger vedrørende sport og fritid, kulturelle foreninger og religiøse foreninger**. Det tyder således på, at der er en varig effekt af et efterskoleophold på deltagelse i foreningslivet.
  - Unge, som har været på efterskole er gennemsnit medlem af flere foreninger end andre unge.
  - 49 pct. af de tidligere efterskoleelever udfører **frivilligt arbejde**. Til sammenligning udfører 35 pct. af de unge, som ikke har været på efterskole, frivilligt arbejde.
- Unge, som har været på efterskole, **deltager i højere grad i møder eller debatarrangementer om politiske emner** fx miljøbeskyttelse, ligestilling, mv., mens de unge, der ikke har gået på efterskole, i højere grad skriver indlæg til debatsider på nettet. Den større deltagelse i møder om politiske emner kan hænge sammen med den generelt større deltagelse i foreningslivet.
- Unges **interesse i samfundsforhold og politik** generelt påvirkes ikke af, hvorvidt de har været på efterskole eller ej.
- Den **politiske orientering** blandt de unge varierer ikke afhængigt af, om man har været på efterskole eller ej.

3. ANALYSE

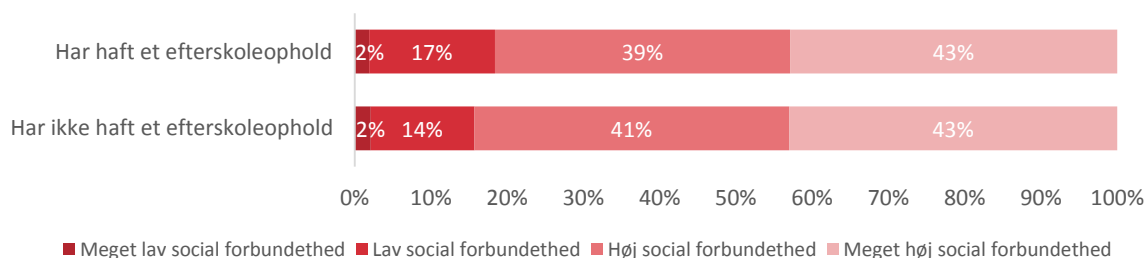
Analysen er inddelt i tre afsnit om social forbundethed, tillid og deltagelse i samfundet. I hvert afsnit sammenlignes besvarelser fra unge, som tidligere har været på efterskole, med besvarelser fra unge, som ikke har været på efterskole. Formålet er at afdække, om der er forskelle i de to gruppers besvarelse. I hvert afsnit rapporteres et indeks og efterfølgende fordelingen på de enkelte spørgsmål, som udgør indekset. For at kontrollere for betydningen af baggrundsforhold er der gennemført regressionsanalyser, som også rapporteres.

3.1 SOCIAL FORBUNDETHED

I dette afsnit undersøges betydningen af et efterskoleophold for social forbundethed. Først tester vi om dem, der har været på efterskole, har en større social forbundethed end dem, der ikke har været på efterskole. Dernæst beskrives de to gruppers besvarelser på spørgsmål omkring ensomhed, støtte i netværk, ekskludering og kontakt til venner.

Figuren nedenfor viser graden af social forbundethed for tidligere efterskoleelever og elever, der ikke har været på efterskole.² 82 pct. af de tidligere efterskoleelever har en høj eller meget høj grad af social forbundethed, mens det gælder for 84 pct. af dem, som ikke har gået på efterskole. Forskellene er ikke statistisk signifikante, hvormed der ikke er forskel mellem de to grupper.

Figur 2. Social forbundethed

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 241. Forskel er ikke statistisk signifikant.

Antagelsen om, at tidligere efterskoleelever i gennemsnit har en større grad af social forbundethed fem år efter afsluttet efterskoleophold end andre, er undersøgt i en regressionsanalyse, hvor der er kontrolleret for, om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl, alder og køn. Analysen heraf viser, at niveauet af social forbundethed i højere grad forklares af de tidligere elevers socioøkonomiske baggrund og deres bopæl.

² Indekset er baseret på følgende spørgsmål: 1. Jeg føler mig ofte ensom, 2. Der er altid nogen, jeg kan gå til, hvis jeg har brug for hjælp, 3. Jeg føler mig ofte udenfor, 4. Jeg ville ønske, at jeg havde flere nære venner og 5. Der er som regel altid nogle venner i nærheden, som jeg kan være sammen med. Ved samtlige spørgsmål er svarkategorien: 1. Helt uenig, 2. Uenig, 3. Hverken/eller, 4. Enig og 5. Helt enig. Se afsnit 6.2 for uddybning heraf.

En uddybende analysen viser dog, at efterskoleophold påvirker kvinder og mænd forskelligt. Mænd, som har været på efterskole, har et højere niveau af social forbundethed sammenlignet med mænd, der ikke har gået på efterskole, hvilket er illustreret nedenfor. Figuren viser, at et efterskoleophold medfører en øget grad af social forbundethed blandt mænd, mens dette ikke gør sig gældende for kvinder.

Figur 3. Grafisk illustration af sammenhæng mellem social forbundethed, skoleforløb og køn

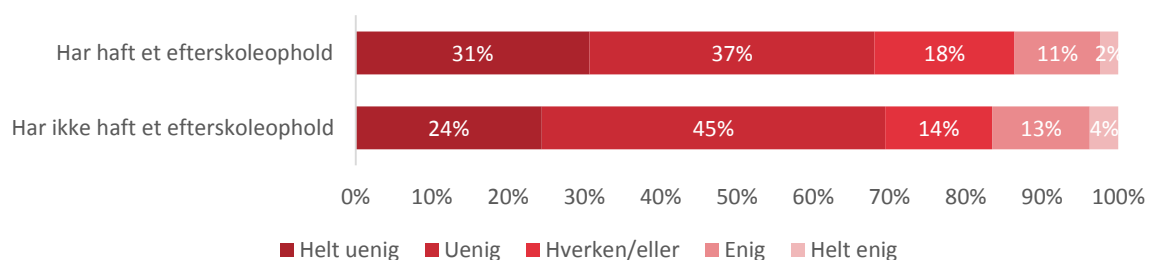

Note: N = 617. Forskel på niveauet af social forbundethed blandt mænd med og uden et efterskoleophold er statistisk signifikant.

I det følgende beskrives de spørgsmål i undersøgelsen, der danner indekset for social forbundethed.

68 pct. af tidligere efterskoleelever er helt uenige eller uenige i udsagnet "Jeg føler mig ofte ensom", mens 13 pct. er enige eller helt enige. 69 pct. af dem, som ikke har været på efterskole, er helt uenige eller uenige, mens 17 pct. er enige eller helt enige. Forskellen i besvarelsene er ikke statistisk signifikante, hvorfor oplevelsen af ensomhed ikke varierer på tværs af de to grupper.

Figur 4. Jeg føler mig ofte ensom.

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Ingen statistisk signifikante forskelle.

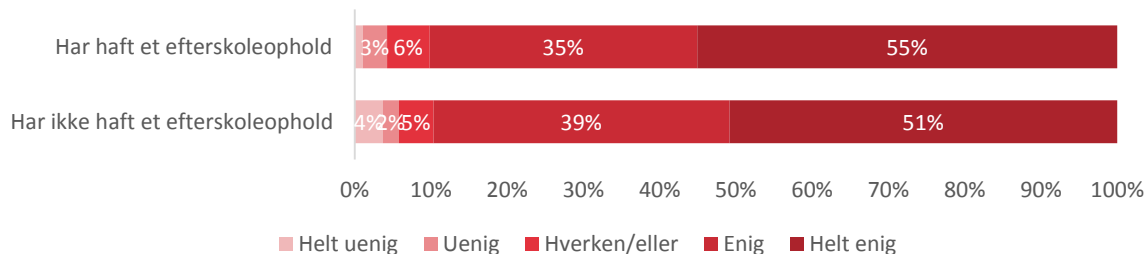
Sammenlignet med andre undersøgelser er der en stor andel af ensomme. Eksempelvis finder Lasgaard (2015), at 6 pct. af unge i alderen 16-29 år ofte er ensomme og i regionernes sundhedsprofil (2013) angiver 8 pct. i alderen 16-24 år, at de ofte er uønsket alene. Sammenligningen med disse resultater skal dog tages med forbehold, da det ikke er samme spørgsmål, der er benyttet til at måle omfanget af ensomhed.

Størstedelen af de unge oplever at have nogen i deres netværk, de kan gå til, hvis de har brug for hjælp. 4 pct. af de tidligere efterskoleelever er helt uenige eller uenige i udsagnet "Der er altid nogen, jeg kan gå til, hvis jeg har brug for hjælp", mens 95 pct. er enige eller helt enige. 6 pct. af dem,

der ikke har været på efterskole, er helt uenige eller uenige, mens 90 pct. er enige eller helt enige. Forskellene er ikke statistisk signifikante, hvormed der ikke er forskel mellem de to grupper.

Figur 5. Der er altid nogen, jeg kan gå til, hvis jeg har brug for hjælp.

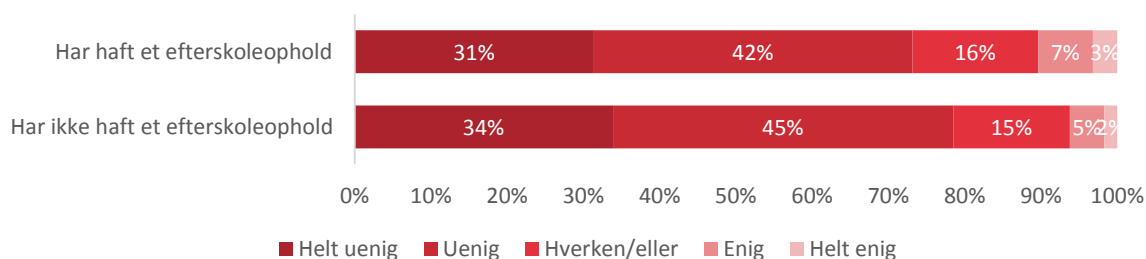

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Ingen statistisk signifikante forskelle.

Besvarelsene ligger omtrent på samme niveau, som andre undersøgelser. Eksempelvis viser regionernes sundhedsprofil (2013), at 4 pct. i alderen 16-24 aldrig eller næsten aldrig har nogen at tale med, hvis de har problemer eller brug for støtte.

73 pct. af de tidligere efterskoleelever er helt uenige eller uenige i udsagnet "Jeg føler mig ofte udenfor", mens 10 pct. er enige eller helt enige. 79 pct. af dem, der ikke har været på efterskole, er uenige eller helt uenige, mens 7 pct. er enige. De små forskelle i besvarelsene er ikke signifikante, hvorfor besvarelsene fra de to grupper ikke kan siges at være forskellige.

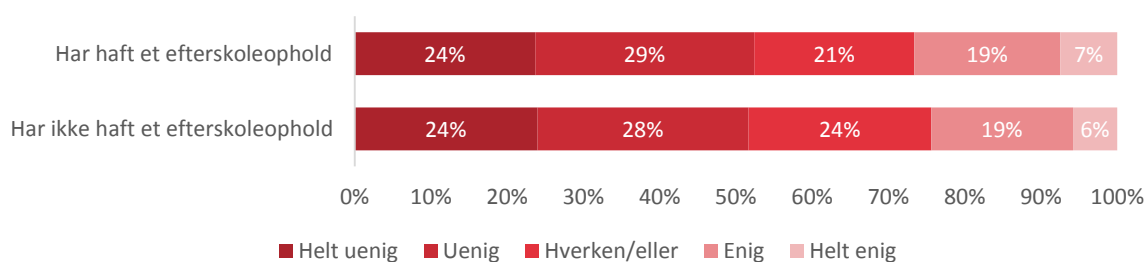
Figur 6. Jeg føler mig ofte udenfor.

Efterskoleelever, n = 376; Folkeskoleelever, n = 242. Ingen statistisk signifikante forskelle.

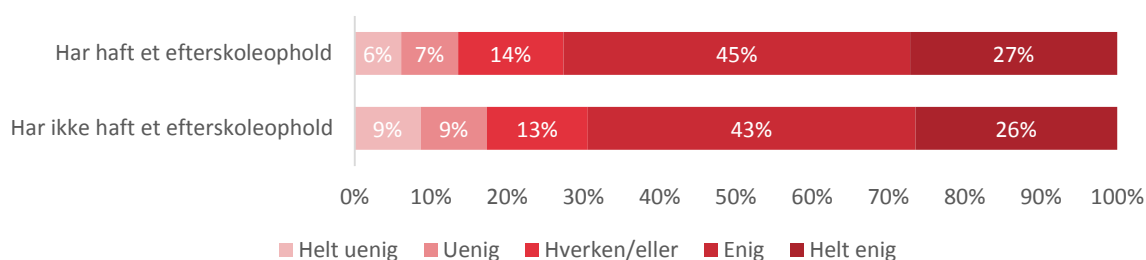
En undersøgelse lavet af Center for Ungdomsforskning, viste i 2010, at 2 pct. af de 15-24-årige ofte føler sig holdt udenfor. Dette stemmer således overens med andelen, der er helt enige i udsagnet.

53 pct. af de tidligere efterskoleelever er helt uenige eller uenige i udsagnet "Jeg ville ønske, at jeg havde flere nære venner", mens 26 pct. er enige eller helt enige. 52 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole, er ligeledes helt uenige eller uenige, mens 25 pct. er enige eller helt enige. Forskellene mellem de to grupper er ikke statistisk signifikante.

Figur 7. Jeg ville ønske, at jeg havde flere nære venner.

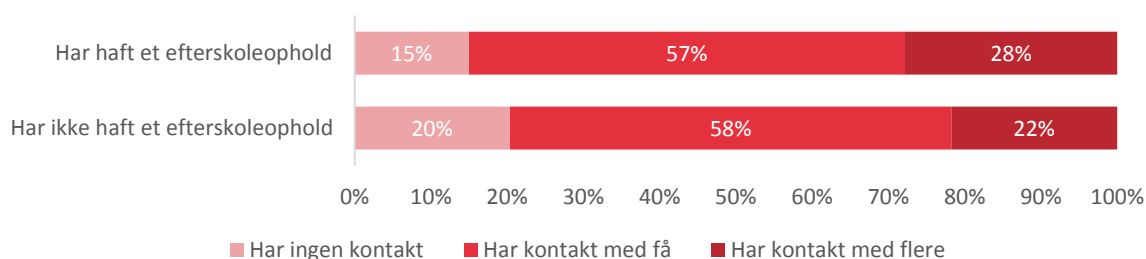
Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Ingen statistisk signifikante forskelle.

72 pct. af de tidligere efterskoleelever er enige eller helt enige i udsagnet "Der er som regel altid nogle venner i nærheden, som jeg kan være sammen med", mens 13 pct. er uenige eller helt uenige. Blandt dem, der ikke har været på efterskole, er 69 pct. helt enige eller enige, mens 18 pct. er uenige eller helt uenige. Forskellene i besvarelsene er ikke statistisk signifikante.

Figur 8. Der er som regel altid nogle venner i nærheden, som jeg kan være sammen.

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Ingen statistisk signifikante forskelle.

I forlængelse af ovenstående er det interessant at se på, om der er forskel på elevernes kontakt med deres venner fra skoletiden fem år efter endt skoleforløb. 85 pct. af de tidligere efterskoleelever har stadig i større eller mindre grad de venskaber, der blev etableret i løbet af efterskoleopholdet. For personer, der ikke har gået på efterskole, gør dette sig gældende for 80 pct.

Figur 9. Har du stadig kontakt med dine venner fra grundskolen?

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Ingen signifikante forskelle.

Forskellen på 5 procentpoint er ikke signifikant, når der kontrolleres for, om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl,

alder og køn. Analysen tyder derimod på, at elever fra 10. klasse i højere grad end elever, som forlader grundskolen efter 9. klasse, har kontakt til deres klassekammerater fem år efter.

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at et efterskoleophold har en positiv betydning for niveauet af social forbundethed blandt mænd.

3.2 TILLID

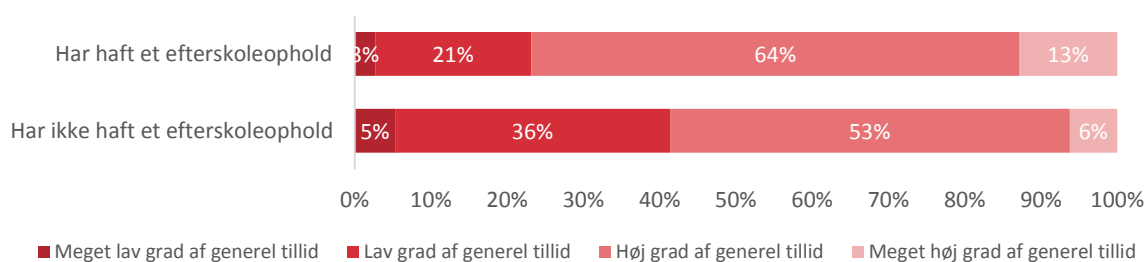
I det følgende afsnit analyseres betydningen af et efterskoleophold for unges tillid med udgangspunkt i tre forskellige definitioner heraf.

- **Generel tillid** er et udtryk for et individs tillid til andre mennesker generelt. Det dækker således over et overordnet syn på, hvorvidt andre mennesker er til at stole på eller ej.
- **Specifik tillid** er et udtryk for tillid til andre mennesker, der afhænger af specifikke oplysninger om og erfaringer med forskellige personer.
- **Institutionel tillid** er et udtryk for tilliden til samfundets institutioner.

3.2.1 Generel tillid

Generel tillid er et udtryk for et individs tillid til andre mennesker generelt – hvorvidt andre mennesker er til at stole på eller ej. Figuren nedenfor viser graden af generel tillid for tidligere efterskoleelever og elever, der ikke har været på efterskole.³ 77 pct. af de tidligere efterskoleelever giver udtryk for, at de har en høj eller meget høj tillid, mens det samme gør sig gældende for 59 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole. Forskellen mellem de to grupper er signifikant.

Figur 20. Generel tillid

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Signifikante forskelle.

Antagelsen om, at tidligere efterskoleelever har en større grad af generel tillid fem år efter afsluttet efterskoleophold end andre, er også undersøgt i en regressionsanalyse. I analysen er der kontrolleret for social forbundethed, frivillig deltagelse, om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det

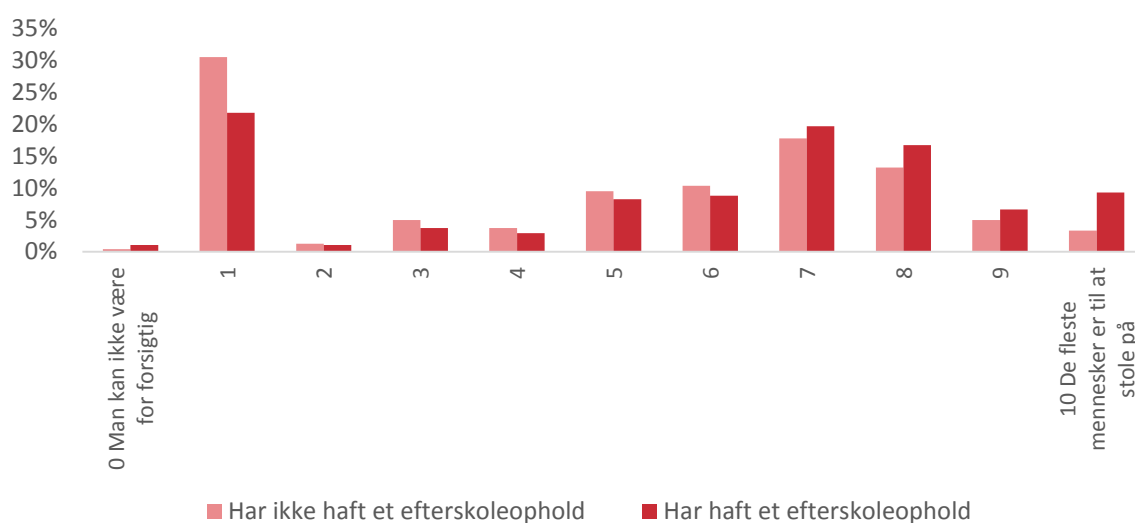
³ Indekset er baseret på følgende spørgsmål: 1. Mener du, at de fleste mennesker i det store og hele er til at stole på, eller kan man ikke være for forsigtig, når man har med andre mennesker at gøre?, 2. Tror du, at de fleste mennesker ville prøve at udnytte dig, hvis de havde mulighed for det, eller ville de prøve at være reelle? og 3. Mener du, at andre mennesker for det meste prøver at være hjælpsomme, eller tænker de mest på sig selv? Ved samtlige spørgsmål er det muligt at svare på en skala fra 0-10. Se afsnit 6.2 for uddybning heraf.

afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl, alder og køn. Analysen bekræfter, at der er forskelle mellem tidligere efterskoleelever og øvrige fem år efter afsluttet grunduddannelse.

I det følgende beskrives de spørgsmål i undersøgelsen, der danner indekset for generel tillid.

Blandt de tidligere efterskoleelever svarer en større andel, at de fleste er til at stole på, sammenlignet med dem der ikke har været på efterskole. Forskellen illustreres i figuren nedenfor og er statistisk signifikant. Resultatet stemmer overens med tillidsniveauet fra European Social Survey, hvori samme spørgsmål indgår.

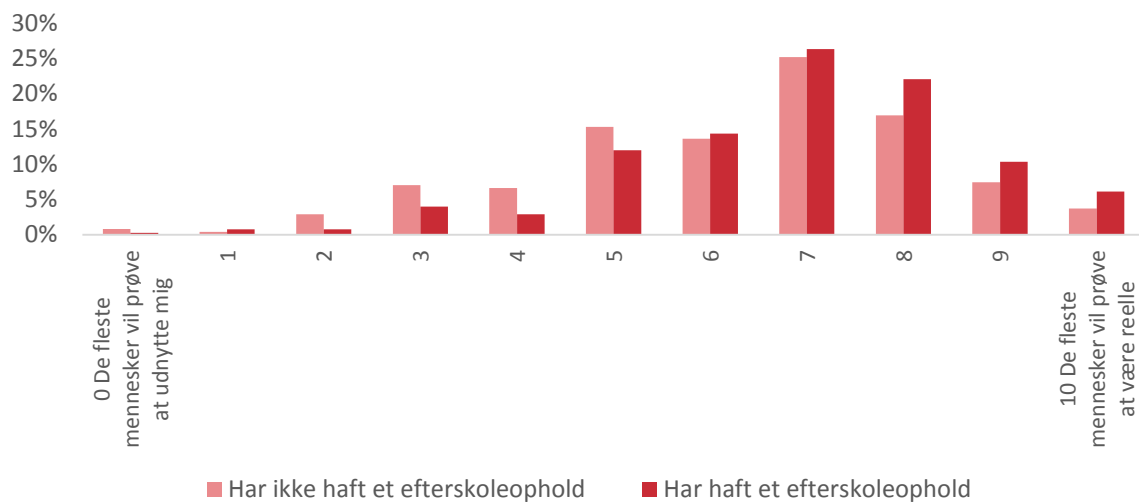
Figur 31. Mener du, at de fleste mennesker i det store og hele er til at stole på, eller kan man ikke være for forsigtig, når man har med andre mennesker at gøre?

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er signifikante.

Der er også en større andel af de tidligere efterskoleelever, som svarer, at de fleste mennesker vil prøve at være reelle sammenlignet med dem, der ikke har været på efterskole. Forskellen illustreres i figuren nedenfor og er statistisk signifikant. Også dette resultat stemmer overens med tillidsniveauet fra European Social Survey, hvori samme spørgsmål indgår.

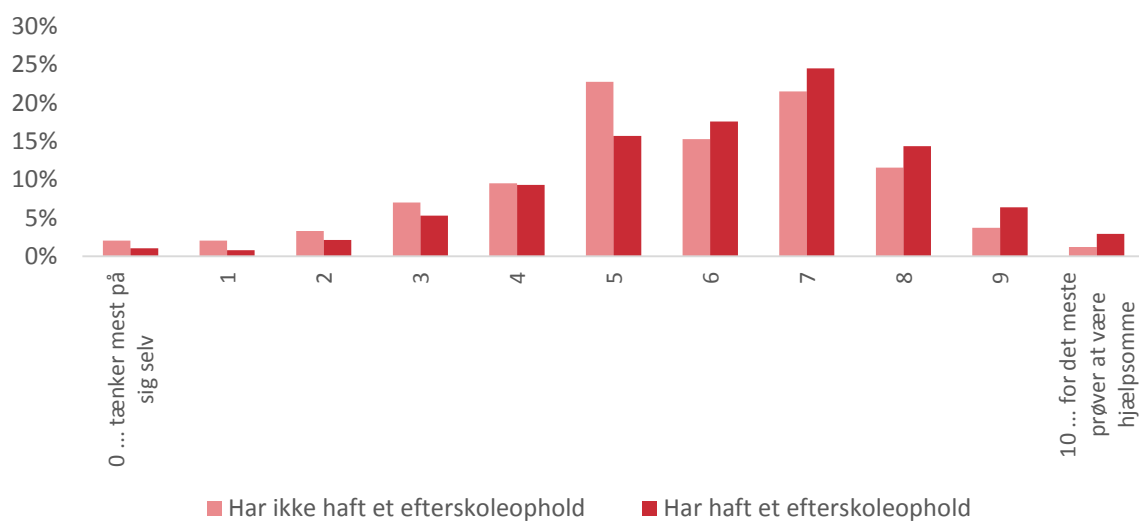
Figur 42. Tror du, at de fleste mennesker ville prøve at udnytte dig, hvis de havde mulighed for det, eller ville de prøve at være reelle?

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er statistisk signifikante.

Der er kun marginale forskelle på, hvor tidligere efterskoleelever og elever som ikke har været på efterskole forholder sig til spørgsmålet: "Mener du, at andre mennesker for det meste prøver at være hjælpsomme, eller tænker de mest på sig selv?" Forskellene er således ikke signifikante.

Figur 53. Mener du, at andre mennesker for det meste prøver at være hjælpsomme, eller tænker de mest på sig selv?

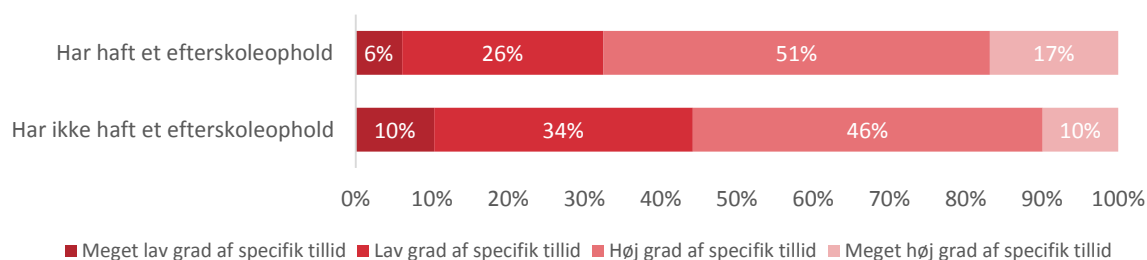
Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at et efterskoleophold har en positiv betydning for niveauet af generel tillid – og samtidig uddyber analysen, at den større tillid særligt består i, at tidligere efterskoleelever i højere grad oplever, at de fleste mennesker er til at stole på og vil være reelle.

3.2.2 Specifik tillid

Specifik tillid er et udtryk for tillid til andre mennesker, der afhænger af specifikke informationer og erfaringer. Nedenstående figur viser graden af specifik tillid ved henholdsvis tidligere efterskoleelever og elever, der ikke har været på efterskole.⁴ 68 pct. af de tidligere efterskoleelever har en høj eller meget høj tillid, mens det samme gør sig gældende for 56 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole. Forskellene mellem de to grupper er signifikant.

Figur 16. Specifik tillid

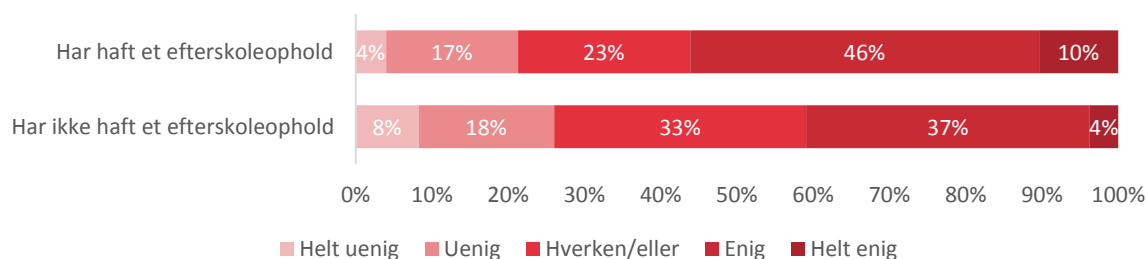
Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er statistisk signifikante.

Antagelsen om, at tidligere efterskoleelever har en større grad af specifik tillid fem år efter afsluttet efterskoleophold end andre, er også analyseret i en regressionsanalyse. I analysen er der kontrolleret for social forbundethed, om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl, alder og køn. Analysen bekræfter, at der er forskelle mellem tidligere efterskoleelever og øvrige fem år efter afsluttet grunduddannelse.

I det følgende beskrives de spørgsmål i undersøgelsen, der danner indekset for specifik tillid.

56 pct. af tidligere efterskoleelever er helt enige eller enige i udsagnet "Jeg stoler på mennesker, jeg møder for første gang", hvorimod 21 pct. er uenige eller helt uenige. Blandt dem, der ikke har gået på efterskole, er 41 pct. helt enige eller enige og 26 pct. er uenige eller helt uenige. Forskellen er statistisk signifikant.

Figur 15. Jeg stoler på mennesker, jeg møder for første gang.

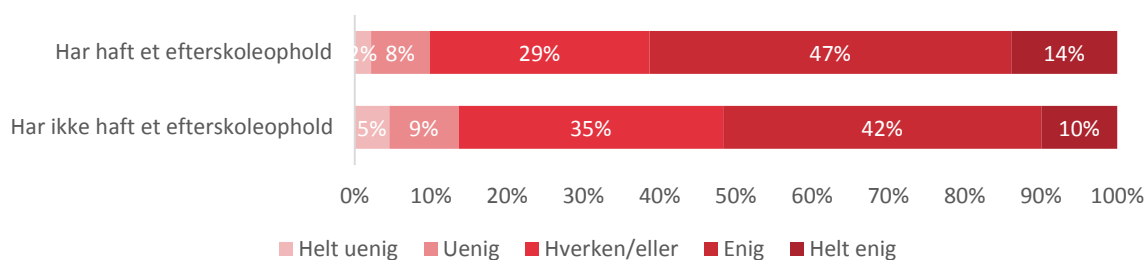

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er statistisk signifikante.

⁴ Indekset er baseret på følgende spørgsmål: 1. Jeg stoler på mennesker, jeg møder for første gang, 2. Jeg stoler på mennesker med anden nationalitet og 3. Jeg stoler på mennesker med en anden religion. Ved samtlige spørgsmål er svarkategorien: 1. Helt uenig, 2. Uenig, 3. Hverken/eller, 4. Enig og 5. Helt enig. Se afsnit 6.2 for uddybning heraf.

Ses der på tillid til mennesker med en anden nationalitet, viser nedenstående figur, at 10 pct. af de tidligere efterskoleelever er helt uenige eller uenige i udsagnet ”Jeg stoler på mennesker med en anden nationalitet”, mens 61 pct. er enige eller helt enige. 14 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole, er helt uenige eller uenige i udsagnet, mens 52 pct. enten er enige eller helt enige. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

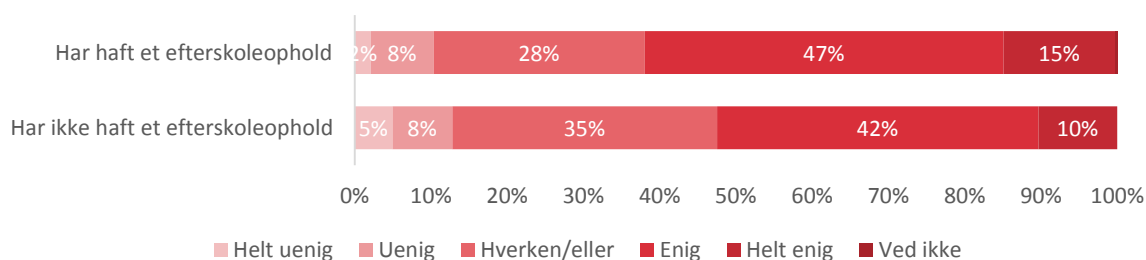
Figur 16. Jeg stoler på mennesker med en anden nationalitet.

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

10 pct. af de tidligere efterskoleelever er helt uenige eller uenige i udsagnet ”Jeg stoler på mennesker med en anden religion”, mens 63 pct. er enige eller meget enige. Blandt dem, der ikke har gået på efterskole, er 13 pct. meget uenige eller uenige, mens 52 pct. er meget enige eller enige. Forskellen er statistisk signifikant. Resultaterne stemmer overens med regionernes Sundhedsprofil 2010, hvori samme spørgsmål indgår.

Figur 17. Jeg stoler på mennesker med en anden religion.

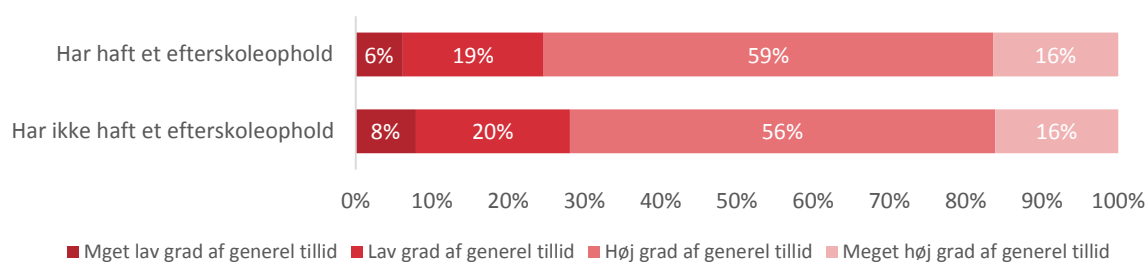
Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er statistisk signifikante.

Det kan derfor konkluderes, at et efterskoleophold har en positiv betydning for specifik tillid. Derudover viser analysen, at forskellen mellem de to grupper særligt ligger i, at tidligere efterskoleelever har større tillid til mennesker, de møder for første gang.

3.2.3 Institutionel tillid

Institutionel tillid er et udtryk for tilliden til samfundets institutioner. Tilliden til samfundet institutioner ligger generelt på et højt niveau i Danmark. Figuren nedenfor viser graden af institutionel tillid blandt tidligere efterskoleelever og elever, der ikke har været på efterskole. 75 pct. af de tidligere efterskoleelever har en høj eller meget høj institutionel tillid, mens det samme gør sig gældende for 72 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole. Forskellen mellem de to grupper er ikke statistisk signifikant.

Figur 18. Institutionel tillid

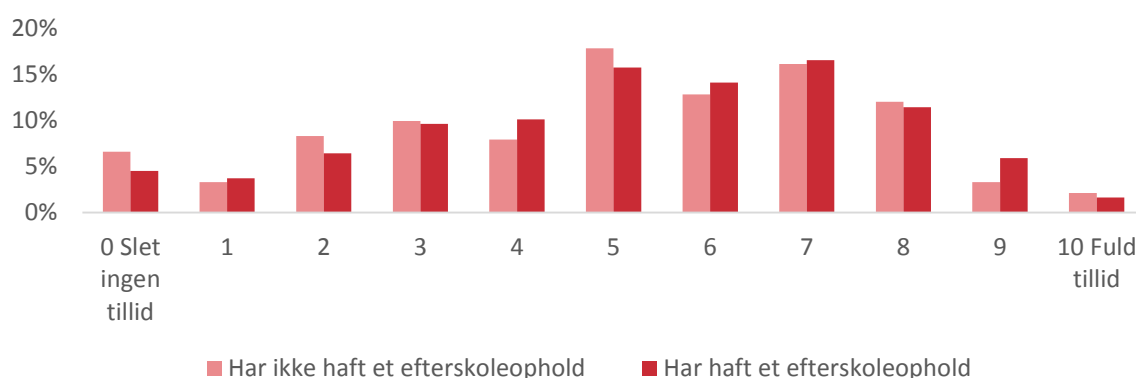
Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

Sammenhængen mellem et efterskoleophold og institutionel tillid er undersøgt i en regressionsanalyse. I analysen er der kontrolleret for om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl, alder og køn. Analysen understøtter, at der ikke er signifikante forskelle mellem tidligere efterskolelever og øvrige fem år efter afsluttet grunduddannelse. Den institutionelle tillid blandt unge i Danmark er høj sammenlignet med mange andre lande, og det er derfor ikke overraskende, at et efterskoleophold ikke bidrager til en øget institutionel tillid.

I det følgende beskrives de spørgsmål i undersøgelsen, der danner indekset for institutionel tillid.

Tilliden til folketinget varierer ikke i forhold til om en person har været på efterskole eller ej. Den gennemsnitlige tillid med folketinget blandt tidligere efterskoleelever er 5,2, mens den blandt personer, der ikke har gået på efterskole er 5,0. Forskellen er ikke statistisk signifikant. Tillidsniveauet svarer til hvad der eksempelvis er blevet målt i European Social Survey, hvor samme spørgsmål er brugt.

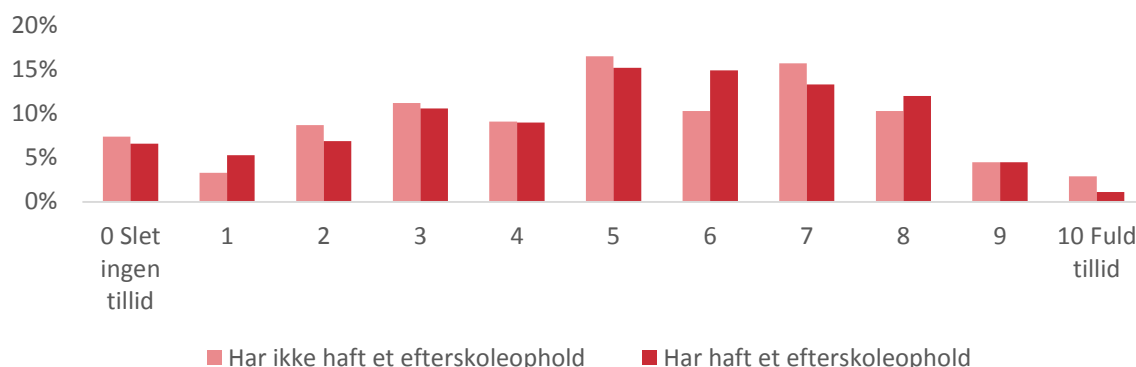
Figur 19. Tillid til folketinget

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

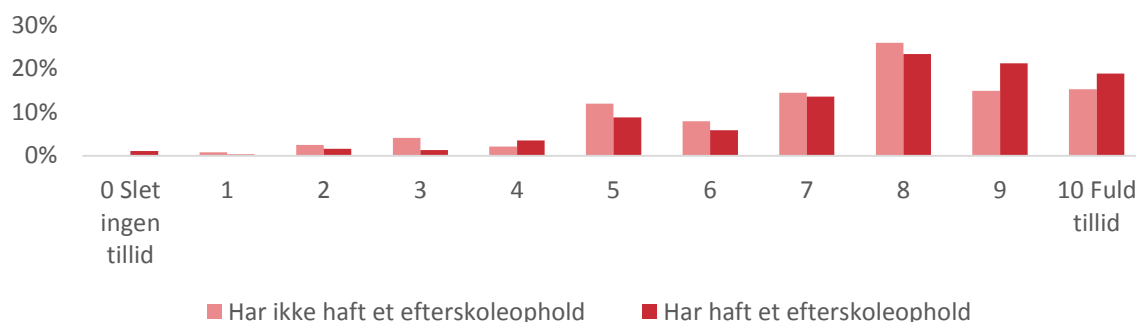
Tilliden til regeringen varierer ikke i forhold til, om en person har været på efterskole eller ej. Den gennemsnitlige tillid til regeringen blandt tidligere efterskoleelever er 5,0, mens den blandt personer, der ikke har gået på efterskole er 5,0. Der er således ingen forskel. Tillidsniveauet svarer til, hvad der tidligere er blevet målt i European Social Survey, hvor samme spørgsmål er brugt.

Figur 20. Tillid til regeringen

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

Tilliden til domstolene varierer ikke i forhold til, om en person har været på efterskole eller ej. Den gennemsnitlige tillid til domstolene blandt tidligere efterskoleelever er 7,7, mens den blandt personer, der ikke har gået på efterskole er 7,3. Forskellen er ikke statistisk signifikant. Tillidsniveauet svarer til, hvad der eksempelvis er blevet målt i European Social Survey, hvor samme spørgsmål er brugt.

Figur 71. Tillid til domstolene

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

Tilliden til politiet varierer ikke i forhold til om en person har været på efterskole eller ej. Den gennemsnitlige tillid med politiet blandt tidligere efterskoleelever er 7,5, mens den blandt personer, der ikke har gået på efterskole er 7,5. Forskellen er ikke statistisk signifikant. Tillidsniveauet svarer til hvad der eksempelvis er blevet målt i European Social Survey, hvor samme spørgsmål er brugt.

Figur 82. Tillid til politiet

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

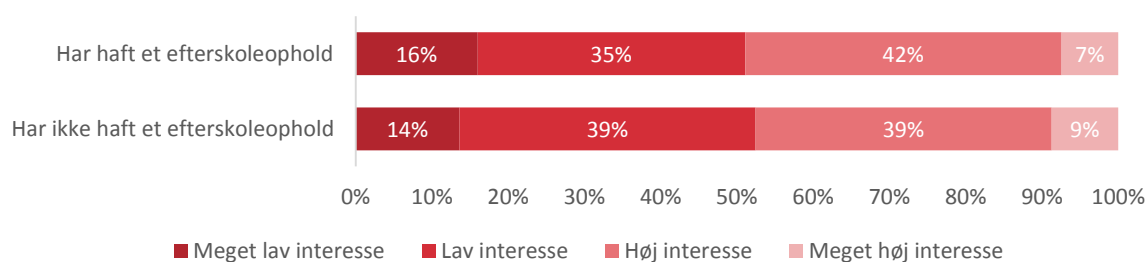
Det kan på baggrund af den ovenstående analyse konkluderes, at den institutionelle tillid til folketin- get, regeringen, domstolene og politiet ikke varierer afhængigt af, om man har været på efterskole eller ej. Dette er ikke et overraskende fund, da den institutionelle tillid i Danmark generelt er høj i alle dele af befolkningen.

3.3 DELTAGELSE I SAMFUNDET

3.3.1 Interesse i samfundsforhold

Interesse i samfundsforhold måles gennem interesse i politik, interesse i lokalområdet og hvor ofte politik diskuteres med venner og/eller familie.⁵ Nedenstående figur viser graden af interesse i samfundsforhold hos tidligere efterskoleelever og elever, der ikke har været på efterskole. 49 pct. af de tidligere efterskoleelever har en høj eller meget høj interesse i samfundsforhold, mens det samme gør sig gældende for 48 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole. Forskellen er ikke signifikant.

⁵ Indekset er baseret på følgende spørgsmål: 1. Hvor interesseret er du i politik?, 2. Hvor ofte diskuterer du politik med familie og/eller venner? Og 3. Hvor interesseret er du i hvad der foregår i dit lokalområde? Ved alle spørgsmål er det muligt at svare på en skala fra 1 til 5. Se afsnit 6.2 for uddybning heraf.

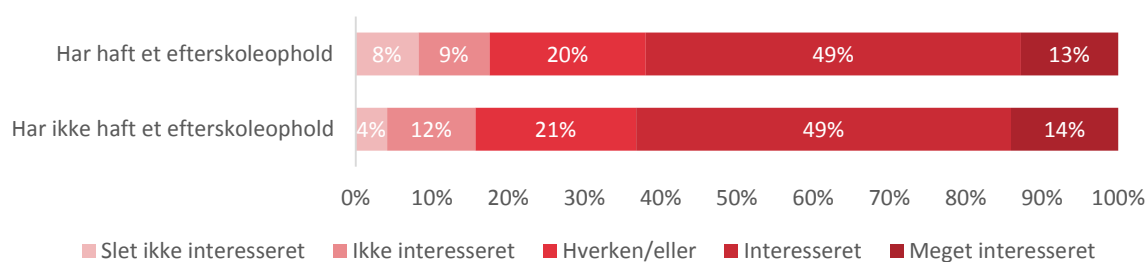
Figur 93. Interesse i samfundsforhold

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellen er ikke statistisk signifikant.

Efterskoleopholdets betydning for interessen i samfundsforhold er også analyseret i en regressionsanalyse. I analysen er der kontrolleret for om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl, alder og køn. Analysen bekræfter, at der ikke signifikante forskelle mellem tidligere efterskoleelever og øvrige fem år efter afsluttet grundskoleuddannelse. Analysen viser derimod, at forskelle i niveauet af interesse i samfundsforhold i højere grad afhænger af elevens karakterer og socioøkonomiske baggrund.

I det følgende uddybes besvarelserne på de spørgsmål, der udgør indekset for interesse i samfundsforhold samt øvrige supplerende spørgsmål.

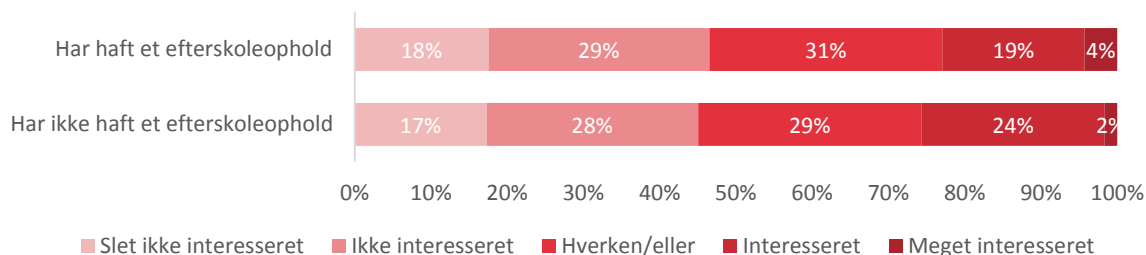
17 pct. af de tidligere efterskoleelever er ikke interesseret i politik, mens 62 pct. er interesseret eller meget interesseret i politik. 16 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole, er ikke interesseret i politik, mens 63 pct. er interesseret eller meget interesseret. Forskellen er ikke statistisk signifikant. Resultaterne stemmer overens med resultater fra European Social Survey, hvor det samme spørgsmål er stillet. 63 pct. af den samlede danske befolkning er interesseret i politik.

Figur 104. Hvor interesseret er du i politik?

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskel er ikke statistisk signifikant.

23 pct. af de tidligere efterskoleelever er interesseret i, hvad der foregår i deres lokalområde, mens 47 pct. angiver, at de ikke er interesseret. Blandt dem, der ikke har gået på efterskole, er 26 pct. interesseret i hvad der sker i lokalområdet, mens 45 pct. ikke er interesseret. Forskellene er ikke statistisk signifikante. En undersøgelse af Hjelm et al. for KORA (2013) viser, at 52 pct. af den samlede danske befolkning er noget eller meget interesseret i lokalområdet. Det indikerer, at interessen for lokalområdet stiger med alderen.

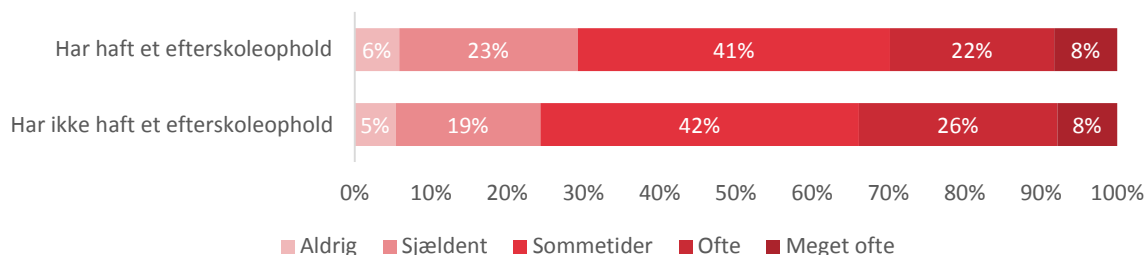
Figur 25. Hvor interesseret er du i hvad der foregår i dit lokalområde?

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

71 pct. af de tidligere efterskoleelever diskuterer politik med familie og/eller venner, mens 29 pct. sjældent eller aldrig gør det. Blandt dem, der ikke har gået på efterskole, diskuterer 76 pct. politik med deres familie og/eller venner, mens 24 pct. kun sjældent eller aldrig gør det. Forskellene er ikke statistisk signifikante. En undersøgelse gennemført af Socialforskningsinstituttet på Aalborg Universitet (Quist, 2015) viser samme resultater.

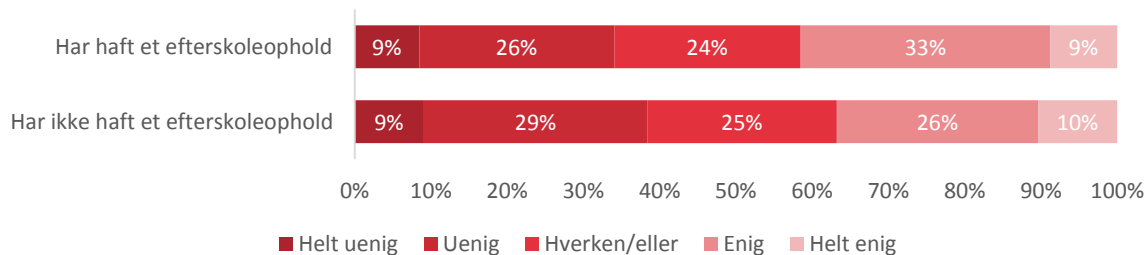
Figur 26. Hvor ofte diskuterer du politik med familie og/eller venner?

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

42 pct. af de tidligere efterskoleelever er helt enige eller enige i udsagnet ”Politik er ofte så kompliceret, at jeg har svært ved at finde ud af hvad der foregår?”, mens 35 pct. er helt uenige eller uenige. 35 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole, er helt enige eller enige i udsagnet, mens 38 pct. er helt uenige eller uenige. Forskellene er ikke statistisk signifikante. Resultater fra European Social Survey viser, at 23 pct. af unge i alderen 18-29 år finder politik kompliceret (Torpe, 2011).

Figur 27. Politik er ofte så kompliceret, at jeg har svært ved at finde ud af hvad der foregår?

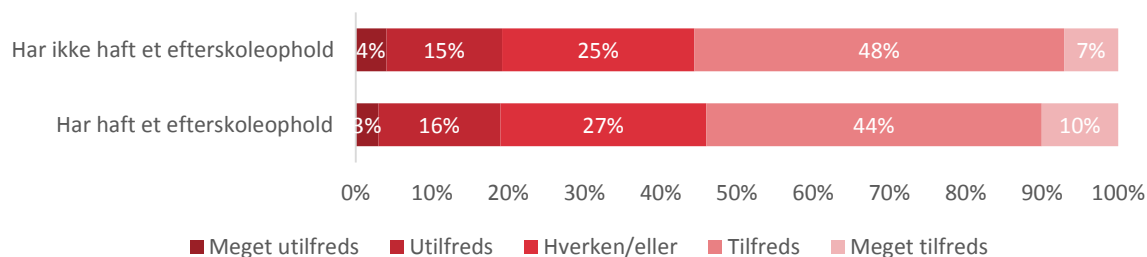

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

Det er yderligere undersøgt, hvorvidt de tidligere elever, er tilfredse med den måde, det danske demokrati fungerer. Analysen viser, at der ikke forskelle mellem tidligere efterskoleelever og dem, der ikke har gået på efterskole. 55 pct. af de tidligere efterskoleelever er meget tilfredse eller tilfredse

med den måde det danske demokrati fungerer, mens det samme gør sig gældende for 54 pct. af dem, der ikke har gået på efterskole.

Figur 28. Hvor tilfreds eller utilfreds er du med den måde, det danske demokrati fungerer?

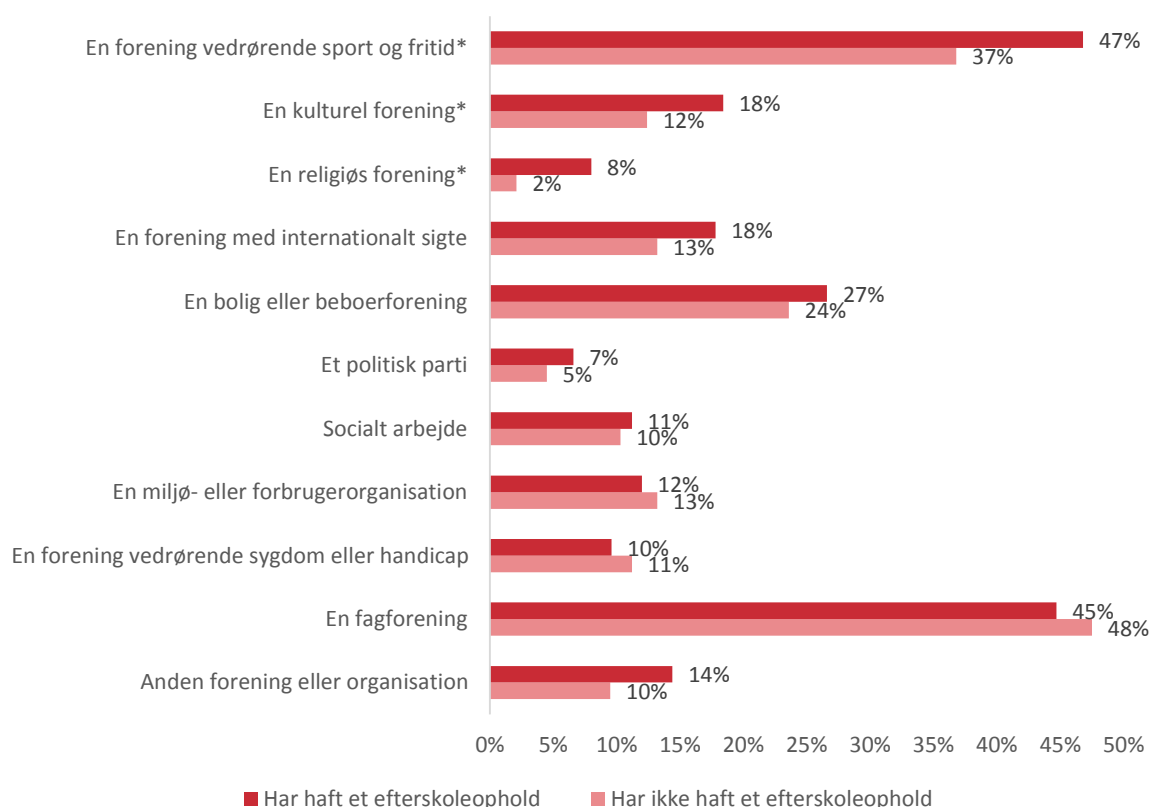

Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er ikke statistisk signifikante.

3.3.2 Konventionelle deltagelsesformer

Der er mange forskellige måder at deltage i samfundet på. I undersøgelsen har vi skelnet mellem konventionelle og ukonventionelle deltagelsesformer. Konventionelle deltagelsesformer er fx at være medlem af en forening, et politisk parti eller deltage i socialt arbejde. Ukonventionelle deltagelsesformer er fx politisk forbrug eller boykot af bestemte varer af etiske grunde, deltagelse i penge- og underskriftsindsamlinger, happenings, mv. Nedenstående figur viser forskellene i hvor stor en andel, som deltager i forskellige foreninger, mv. De signifikante forskelle skal primært findes i de tidligere efterskoleelevers deltagelse i foreninger vedrørende sport og fritid, kulturelle foreninger og religiøse foreninger.

Figur 29. Konventionelle deltagelsesformer

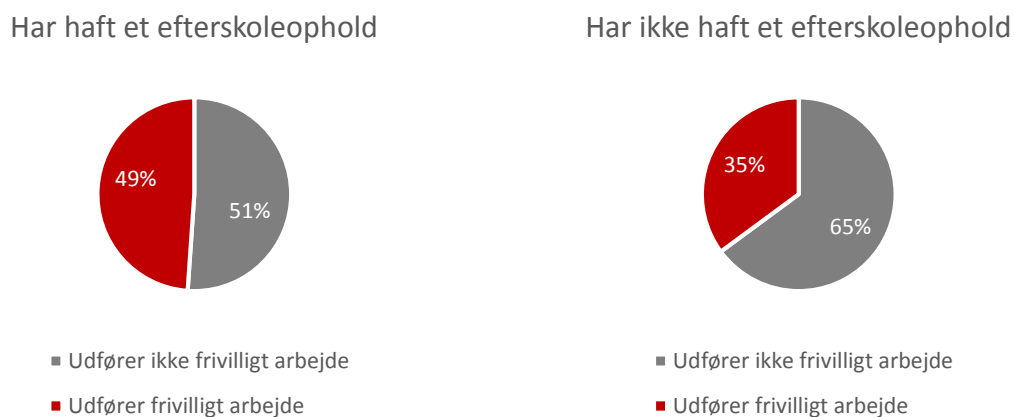

Note: Har haft efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft efterskoleophold, n = 242. Signifikante forskelle er markeret med en stjerne (*)

Der er en tendens til, at tidligere efterskoleelever er mere foreningsaktive end dem, der ikke har været på efterskole. I gennemsnit er tidligere efterskoleelever aktive i eller medlemmer af 2,2 foreninger, hvor gennemsnittet blandt personer, der ikke har gået på efterskole er 1,8.

Figuren viser, at efterskoleelever i særlig grad er mere aktive i foreninger vedrørende sport og fritid, kultur og religion. Det afspejler givetvis, at mange efterskoler også har specialiseret sig som idrætsefterskole, kristen efterskole mv. Unge som tager på en efterskole, der er specialiseret inden for disse områder, vil udgangspunktet formentlig have en større interesse for eksempelvis sport end andre unge.

Der er dog stor forskel på, om man blot er medlem af en forening, eller om man deltager aktivt, eksempelvis gennem frivilligt arbejde. I det næste ser vi derfor nærmere på udførelsen af frivilligt arbejde. Som nedenstående figur viser, er der blandt tidligere efterskoleelever 49 pct., som udfører frivilligt arbejde. Til sammenligning udfører 35 pct. af dem, der ikke har været på efterskole frivilligt arbejde. Forskellen på 14 pct. er statistisk signifikant.

Figur 110. Frivilligt arbejde⁶

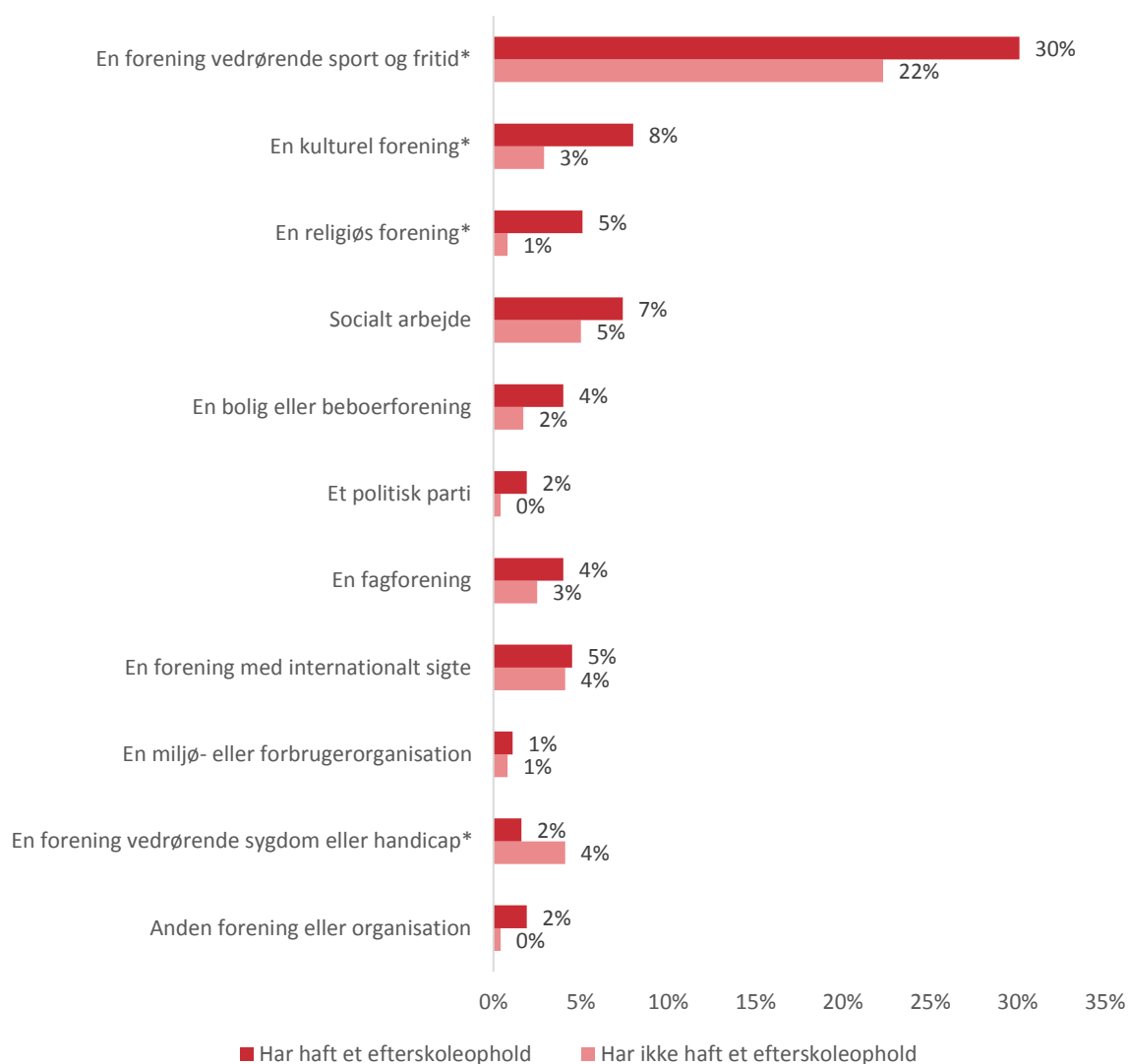
Note: Har haft et efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft et efterskoleophold, n = 242. Forskellene er statistisk signifikante

Sammenhængen mellem et efterskoleophold og tilbøjeligheden til at udføre frivilligt arbejde er også undersøgt i en regressionsanalyse. I analysen er der kontrolleret for tillid, social forbundethed, om skoleforløbet er afsluttet efter 9. eller 10. klasse, det afsluttende karaktergennemsnit, socioøkonomiske baggrund, bopæl, alder og køn. Analysen bekræfter, at der er forskelle mellem tidligere efterskolelever og øvrige fem år efter afsluttet grunduddannelse.

Forskellene i frivilligt arbejde mellem tidligere efterskoleelever og dem, der ikke har været på efterskole ses primært i foreninger vedrørende sport og fritid, kultur og religiøse foreninger. Analysen viser dermed, at efterskolen bidrager til at fastholde de unge i foreningslivet, da de både er medlem af flere foreninger og i højere grad arbejder frivilligt.

⁶ I hvilket omfang har du deltaget i møder og arrangementer eller fx arbejdet frivilligt i... 1. En fagforening, 2. Et politisk parti, 3. En forening vedrørende sport og fritid, fx boldklub, gymnastik- eller idrætsforening, spejderforening, 4. En kulturel forening (fx en kunstforening, teaterklub eller en gammel-elevforening), 5. En religiøs forening, 6. En forening vedrørende sygdom eller handicap (Fx hjerteforeningen, Kræftens bekæmpelse, foreninger for handicappede eller kroniske syge), 7. En forening med internationalt sigte (Fx Røde Kors eller Amnesty International), 8. En miljø- eller forbrugerorganisation (Fx Greenpeace, dyreværnsforening, Coop), 9. En bolig eller beboerforening (Fx beboerforening, boligforening, andelsforening, lejerorganisation), 10. Socialt arbejde (Fx mentor, Livlinjen, besøgsven væresteder, lektiehjælp) og 11. Anden forening eller organisation. Se afsnit 6.2 for uddybning heraf.

Figur 31. Frivilligt arbejde opdelt på skoletype

Note: Har haft efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft efterskoleophold, n = 242. Signifikante forskelle er markeret med en stjerne (*)

Det giver god mening, at det særligt er i sports- og idrætsforeninger, kulturelle foreninger og religiøse foreninger, at der er signifikante flere efterskoleelever som arbejder frivilligt. Det er eksempelvis meget almindeligt, at en efterskole har specialiseret sig som idrætsefterskole, kristen efterskole mv. Et efterskoleophold bidrager derved til at styrke elevernes interesse for eksempelvis sport. Mange unge modtager fx også en træneruddannelse som en del af deres efterskoleophold.

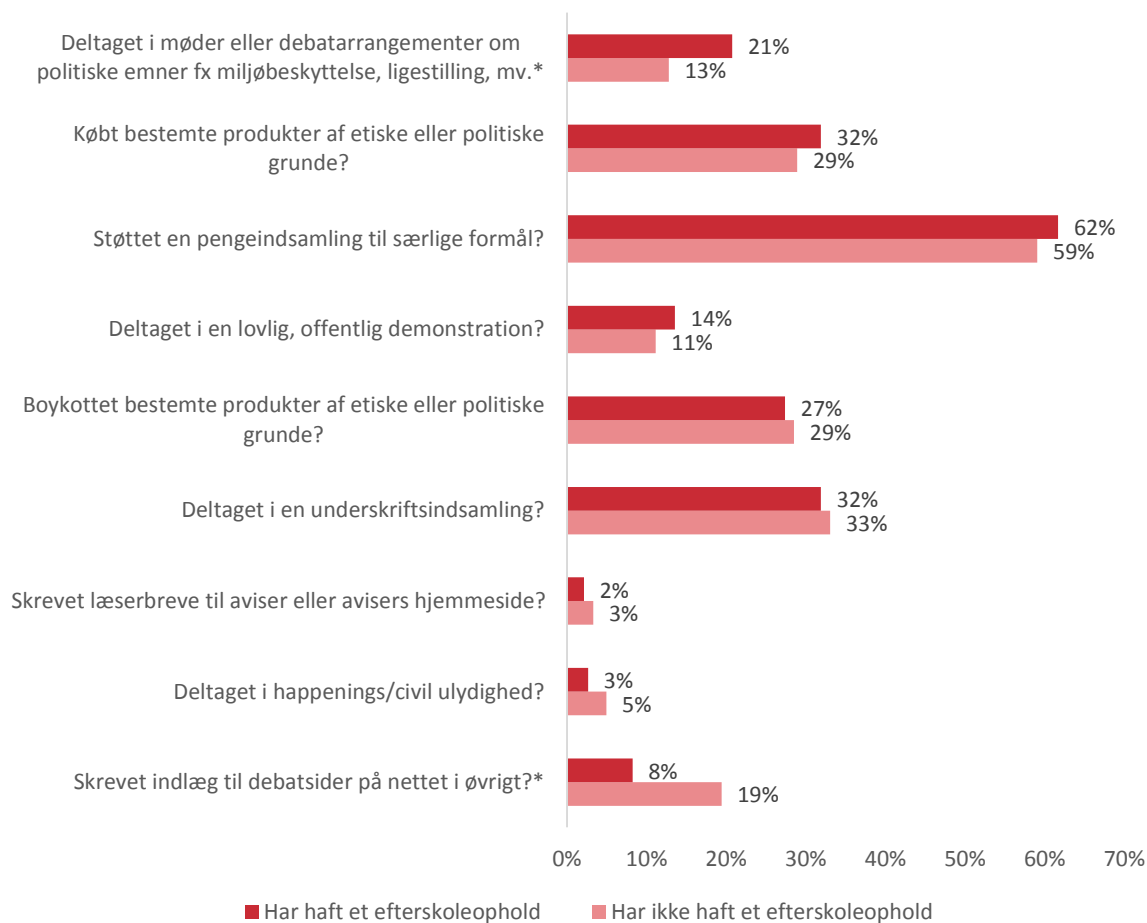
Det kan hermed konkluderes, at tidligere efterskole elever både har større tendens til at være medlem af foreninger, men også i højere grad deltager aktivt i foreningslivet. Netop interessen for sport, kultur mv. kan være en drivende faktor for unges valg af et efterskoleophold, og efterskoleopholdet synes at styrke denne interesse.

3.3.3 Ukonventionelle deltagelsesformer

Figuren viser deltagelse i forskellige ukonventionelle deltagelsesformer. De tidligere efterskoleelever deltager i højere grad i møder eller debatarrangementer om politiske emner, som fx miljøbeskyttelse, ligestilling, mv., mens dem, der ikke har gået på efterskole, i højere grad skriver indlæg til debatsider på nettet. Forskellene er statistisk signifikante for disse to deltagelsesformer, men der er ikke statistisk signifikante forskelle i deltagelse i de øvrige deltagelsesformer.

Figur 122. Ukonventionelle deltagelsesformer

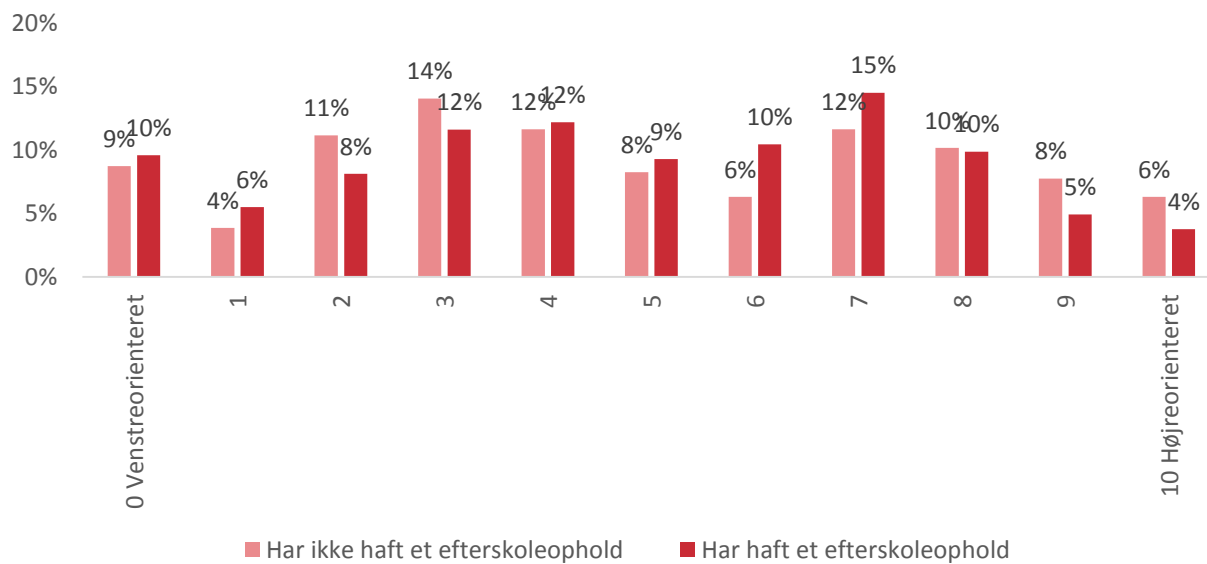

Note: Har haft efterskoleophold, n = 376; Har ikke haft efterskoleophold, n = 242. Signifikante forskelle er markeret med en stjerne (*)

3.3.4 Politisk orientering

Undersøgelsen viser, at der ikke er forskelle i den politiske orientering blandt de unge, afhængig af om de har været på efterskole eller ej.

Figur 133. Politisk orientering

4. LITTERATUR

CEFU (2010): *Når det er svært at være ung i DK – Unges trivsel og mistrivsel i tal*

Damvad (2012): *Efterskolerne og uddannelsesmobilitet*

European social survey: www.europeansocialsurvey.org

Halpern, David (2012): *Social Capital*

Hjelmar, Ulf et al (2013): *Lokalpolitik og borgere*, Det nationale Institut for Kommuners og Regioners analyse og Forskning

Lasgaard, Mathias og Friis, Klara (2015) *Ensomhed i befolkningen – forekomst og metodiske overvejelser*, CFK Folkesundhed og Kvalitetsudvikling

Oettingen, Alexander, et al. (2011): *Dannelse der virker – efterskolens pædagogik*, Klim

Putnam, Robert D. (2000): *Bowling alone: The collapse and revival of American community*, Simon and Schuster.

Putnam, Robert D. et al (2012): *Growing Class Gaps in Social Connectedness Among American Youth*, The Saguaro Seminar.

Quist, Hans Peter (2015), *Frivilligt arbejdes betydning for tillid og politisk interesse*, SFI/Ålborg Universitet

Sundhedsprofilen (2014). Tilgængelig: <http://www.sundhedsprofil2010.dk/>. Danske Regioner

Sønderskov, Kim Mannemar (2010): *Fortolkning, illustration mm. af interaktion i lineære regressionsmodeller ved hjælp af MS Excel og SPSS*. Institut for Statskundskab.

Tinggaard Svendsen, Gert (2012): *Tillid*, Århus Universitetsforlag.

Torpe, Lars (2011): *Demokratiske deltagelsesformer blandt unge*, Uddrag af Demokrati for fremtiden – Valgretskommissionens betænkning om unges demokratiske engagement.

Woolcock, M. (2001): *The Place of Social Capital in Understanding Social and Economic Outcomes*. ISUMA - Canadian Journal of Policy Research, Spring: 11-17.

5. METODE

Population og udtagning af bruttostikprøve

Undersøgelsespopulationen består af to delpopulationer af personer, der har afsluttet 9. eller 10. klasse i 2010: tidligere efterskoleelever og andre som ikke har været på efterskole. Danmarks Statistik har udtaget stikprøven på 1.499 personer fra elevregistret og suppleret med andre registre. Ud af disse 1.499 personer, er 799 tidligere efterskoleelever, mens 700 ikke har gået på efterskole. Det sikrer et tilstrækkeligt antal interview – og dermed en tilstrækkelig udsagnskraft for begge grupper.

Svarprocent og frafald

Der er gennemført 618 interview, hvoraf 242 er med personer, som ikke har gået på efterskole og 376 er med tidligere efterskoleelever. Svarprocenten er på 41. Svarprocenten blandt tidligere efterskoleelever er 47, mens den er 35 blandt målgruppen, der ikke har gået på efterskole. Svarprocenten er tilfredsstillende og på niveau med andre undersøgelser af samme karakter.

En tilfredsstillende svarprocent er ikke nødvendigvis ensbetydende med en tilfredsstillende datakvalitet. Selv under antagelse af en mere end almindeligt høj svarprocent kan der optræde systematiske forskelle mellem population og det tilvejebragte data, som har betydning for undersøgelsens repræsentativitet. Hvis én subpopulation med andre ord er overrepræsenteret på bekostning af andre, kan besvarelserne fra førstnævnte påvirke undersøgelsens resultater. I nærværende sammenhæng kunne det f.eks. være et klassetrin, som er overrepræsenteret på bekostning af andre klassetrin, og som – forudsat at der er systematiske forskelle mellem den overrepræsenterede klassetrin og de resterende klassetrin – kan det påvirke undersøgelsens resultater. Foruden klassetrin kan det være nærliggende at undersøge repræsentativiteten for baggrundskarakteristika som alder og køn. En oversigt over forskellene mellem populationen og stikprøven fremgår af tabel 1 og tabel 2 nedenfor.

Tabel 1. Sammenligning af population og stikprøve for tidligere efterskoleelever

	<i>Population (pct.)</i>	<i>Opnåelse (pct.)</i>	<i>Forskel (pct.-point)</i>
Afgangsklasse			
9. klasse	21	30	9
10. klasse	79	70	-9
Alder pr. 1. september 2015			
20 år	8	13	5
21 år	44	48	5
22 år	46	37	-9
23 år	2	1	-1
Køn			
Kvinde	52	54	2
Mand	48	46	-2

Den største forskel ved tidligere efterskoleelever mellem den samlede populationen og nettostikprøve angår alder, hvor der er en overvægt af respondenter i alderen 20-21 år og en undervægt af respondenter i alderen 22-23 år. Det forventes dog, at forskelle på tværs af alder vil være så lille, at det ikke vil have en væsentlig betydning for datakvaliteten.

Den næststørste forskel er ved afsluttende klassesettrin, hvor der er en overvægt af elever, der har afsluttet grundskolen i 9. klasse og en undervægt af elever, der har afsluttet i 10. klasse. Forskellen mellem køn begrænser sig til 2 pct.point, og ingen forskelle er større, end hvad man må forvente af en undersøgelse af denne beskaffenhed.

Tabel 2. Sammenligning af population og stikprøve for personer der ikke har været på efterskole

	<i>Population (pct.)</i>	<i>Opnåelse (pct.)</i>	<i>Forskel (pct.-point)</i>
Afgangsklasse			
9. klasse	50	49	-1
10. klasse	50	51	1
Alder pr. 1. september 2015			
20	17	16	-1
21	60	55	-5
22	21	26	5
23	2	3	1
Køn			
Kvinde	50	57	7
Mand	50	43	-7

Den største forskel ved andelen, der ikke har gået på efterskole mellem den samlede populationen og nettostikprøve, angår køn, hvor der er en overvægt af kvindelige respondenter.

Hernæst der en overvægt af respondenter i alderen 20-21 år og en undervægt af respondenter i alderen 22-23 år. Det forventes dog, at forskelle på tværs af alder vil være så lille, at det ikke vil have en væsentlig betydning for datakvaliteten.

I modsætningen til gruppen, der har gået på efterskole, er der kun en lille forskel på 2 pct.point mellem anden har afsluttet grundskolen i 9. klasse andelen, der har afsluttet i 10. klasse. Forskellen mellem køn begrænser sig til 2 pct.point.

Der er intet i undersøgelsens analyse, der har indikeret, at der er systematiske forskelle mellem de viste parametre, og det vurderes, at forskellene mellem den samlede population og nettostikprøven er acceptabel. Det er derfor valgt ikke veje at datamaterialet. Ydermere kontrolleres der blandt andet for afgangsklasse, alder og køn i de statistiske analyser.

EPINION

OM OS

Vi er et af Skandinaviens største konsulent- og analysefirmaer med kontorer i Danmark, Grønland, Norge, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Vietnam og Østrig.

Vi er en mangfoldig arbejdsplads med internationalt perspektiv og samarbejdspartnere i hele verden og beskæftiger mere end 150 fastansatte medarbejdere og 500 interviewere.

Vi leverer skræddersyede undersøgelser, der sikrer et solidt grundlag for optimale beslutninger. Vores mål er altid at præsentere analyseresultater og yde rådgivning af højeste kvalitet.

EPINION KØBENHAVN

RYESGADE 3F
2200 KØBENHAVN N
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANNS PLADS 1-3
8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: TV@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK